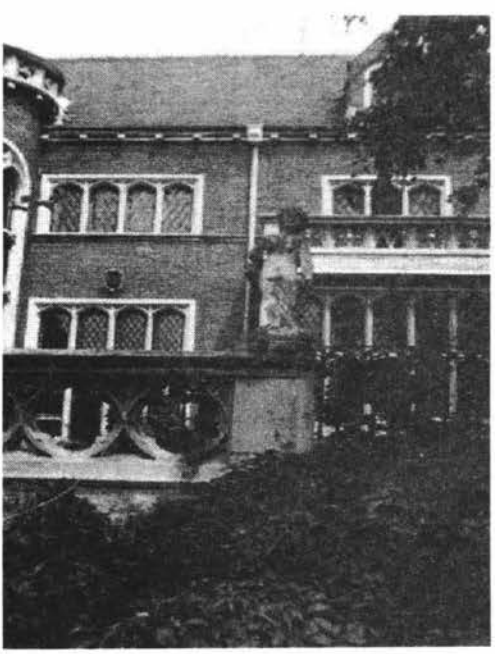
MUZEUL DE ARTĂ VECHE APUSEANĂ „ING.DUMITRU MINOVICI" NAŞTEREA UNUI MUZEU ÎN MEMORII ŞI DOCUMENTE

Adrian MAJURU

Muzeul de Artă Veche Apuseană „ing. Dumitru Minovici" din Bucureşti, strada Nicoale Minovici nr. 3, s-a născut în iunie 1945, în urma donaţiei făcute de Dumitru Minovici Academiei Române. Este singurul muzeu al Academiei Române din Bucureşti.

Vom da întîi curs unui mic interviu realizat cu soţia donatorului, Ligia Minovici, custode al muzeului între 1984 şi 2003:

Adrian Majuru: *Vă rog să ne povestiţi de episodul donării acestui muzeu splendid...*

Ligia Minovici: El a fost donat pe când nici nu-l cunoşteam pe bărbatul meu iar el tot ce colecţionase... de când era mic iubea arta. Când avea 8-9 ani, mama sa ia dat nişte bani întrebându-l "ce vrei să-ţi cumperi?", "un zmeu" a răspuns. Şi el s-a dus în oraş, unde a intrat într-o librărie italiană unde a văzut nişte reproduceri... le-a cumpărat şi a venit acasă cu ele... era portretul lui Lorenzo Magnificul făcut de Benetto Gozzoli... o reproducere după Masaccio..., prima colecţie. Cu timpul părinţii au spus: "Lasă asta. Întâi şi întâi vreau o meserie serioasă." Atunci l-au trimis în Franţa la Toulouse unde a studiat ingineria de mine şi petrol. Adică nici o legătură cu arta. Apoi s-a dus la Paris unde a făcut „L'Ecole du Petrol" şi apoi a venit în ţară şi l-au angajat la Creditul Minier. Aceasta era o societate care exporta petrol românesc în toată Europa. Absolut în toată Europa. Avea sediul la Viena. Se numea „Cremlin" societatea, şi pe bărbatul meu l-au făcut directorul acestei societăţi.

Ca să vedeţi, nici o legătură cu arta dar pe el l-a făcut fericit faptul că putea să colinde toată Europa pentru afacerile firmei însă cu ocazia aceasta participa la vânzări, licitaţii, la expoziţii, mergea în anticariate.. şi aşa şi-a format un gust şi o pricepere... . Când a venit în ţară, „Cremlinul" s-a desfiinţat precum şi Creditul Minier de aici. Cu totul a stat 20 de ani în străinătate şi lucrurile le-a trimis treptat, treptat. O dată a trimis căminul acesta florentin, care l-a achiziţionat

https://biblioteca-digitala.ro

bucată cu bucată... şi le depozita pe la rude, la prieteni..., mai achiziţiona mobilier... când a venit definitiv în ţară, le-a strâns pe toate şi apoi a început construcţia casei care trebuia să ţină seamă că va fi muzeu şi trebuie să corespundă cu obiectele, ceea ce a fost foarte greu... trebuiau studii şi o gândire profundă... şi a avut un prieten, un arhitect italian, Canella, care a mai făcut o casă în stil gotic în Bucureşti, pe strada Sofia. El s-a orientat după obiecte, de pildă, după acest covor Mosul de colecţie, care este foarte mare, fiind un covor cu lucrătură cu noduri pe spate, şi este foarte lung şi foarte larg..., dincolo, biblioteca care este adusă de la Viena, cumpărată la licitaţie când un castel din Westfalia a fost dezafectat... şi vedeţi, camera urmează conturul bibliotecii care este în stil neoclasic iar tornadele sunt franţuzeşti lucrate de mână şi se termină cu un capitel în stil gotic. În 1945 am făcut donaţia la Academie cu condiţii care s-au respectat întocmai atâta timp cât am ţinut de Academie.

A.M.: *În urmă cu câteva luni mi-aţi evocat sugestia lui Petru Groza pentru salvarea acestui muzeu de la naţionalizare...*

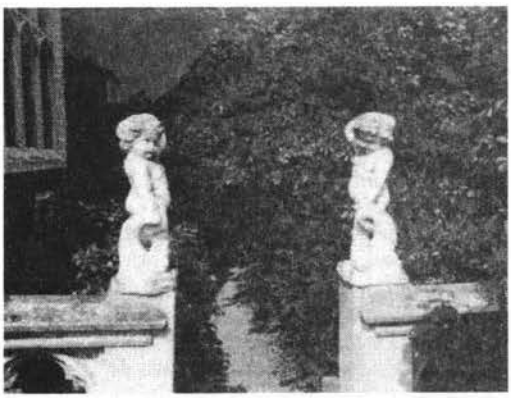
L.M.: Trebuie să vă spun că Petru Groza a fost salvatorul acestui muzeu şi norocul nostru a fost că nu ştiu cine l-a sfătuit ce şi cum şi a început să vină aici, bineînţeles cu doi agenţi, nu cu maşină..., pe jos... venea pe la 6.30 dimineaţa iar atunci bărbat-meu stătea cu toate hainele pregătite, ca un pompier, se îmbrăca şi mergea cu el la ambele muzee... lui Groza îi plăcea foarte mult..., cum avea un oaspete străin îl aducea aici. Foarte mult ne-a ajutat.

Trebuie să vă spun – chiar dacă nu o să mă credeţi ce ne-a spus – „să nu vă înscrieţi în partid"... dealtfel, el nu era înscris în partidul comunist, el era în Frontul Plugarilor. Curios, nu mi-a venit să cred lucrul acesta. Apoi a venit cu miniştri de-ai lui..., câteodată singur, câteodată cu o fată de-a lui... ne-a invitat odată la el acasă la dejun..., nu pot să spun cum erau dejunurile la ei. Ei, bine, dna. Groza era o femeie superioară şi era fata unui doctor din Deva, şi ca ţinută şi ca cultură şi ca tot..., era extraordinară. Ştiţi ce disciplină era acolo la masă? Nici unul dintre copii nu vorbeau neîntrebaţi. Cel mai mult vorbea el la masă şi nici unul nu exista să pună o întrebare aşa... iar dejunul era întotdeauna obişnuit... ţin minte era totdeauna supă albă, o supă cu un fel de cremă peste care se punea smântână.

Apoi a făcut el o masă numai de actori şi actriţe unde ne-a invitat şi pe noi. Erau de faţă Tanţa Cocea cu bărbatul ei, Dina Cocea cu bărbatul ei, Elvira Godeanu... . Apoi a făcut o altă masă.... A spus "pentru d-na Minovici să facem o masă de avocaţi" şi-a invitat pe Paraschivescu care era atunci preşedinte, câţiva care erau avocaţi, consilieri..., odată a invitat scriitori, între care pe Paul Dumitriu.

https://biblioteca-digitala.ro

În sfârşit, el ne-a salvat muzeul acesta. Într-o bună zi a venit Roller – care lucra la Academie – şi a venit şi a spus că aici va ţine Congresul mondial al tineretului – pentru prima oară în România şi la Bucureşti – şi că noi o să plecăm de acasă... atunci Groza a spus: "A, o să vorbesc eu să vă dea o cameră la Ambasador..." şi am spus "Nu, nu, eu nu plec de aici" Astfel, ne-am aranjat o cameră dincolo (Muzeul Nicolae Minovici n.a.) unde am stat aproape o săptămână, cât a ţinut congresul. N-am avut încotro. Apoi a venit o dispoziţie scurtă, publicată în Monitorul Oficial al Academiei, de Roller. Acesta a dat o dispoziţie ca această casă să nu mai fie muzeu ci urma să fie în întregime – deci şi etajul unde locuiam – un sediu al tineretului mondial. Iar muzeul de desfiinţează. Bărbatul meu era înnebunit.

Eu atunci m-am dus la Groza în audienţă. Era acolo la Patriarhie, sus pe deal. M-am dus iar el m-a primit imediat şi i-am spus despre ce este vorba. El care ţinea la muzeul acesta, a telefonat lui Roller... şi atunci a început să ţipe: „Domnule, câtă vreme este Tretiakov la Moskova, o să fie şi Minovici la Bucureşti! Jos laba de pe muzeul Minovici! Domnule – îi spuse lui Roller – dumneata ai falsificat istoria, eu sunt dac, domnule, dumneata ai falsificat istoria...", eu mă speriasem deoarece se înroşise la faţă şi mă gândeam, Doamne, dacă i se face rău, ce mă fac, o să spună că ce i-am spus, ce i-am făcut. A ţipat la Roller şi a încheiat spunându-i: "...nu-ţi graţiez şoferul! Să ştii că nu-l mai graţiez... Eşti un om rău... ." Chestia este că a renunţat Roller, şi aşa am scăpat casa, vă închipuiţi ce uşor era pentru Roller să ne mutăm aşa... în sfârşit. Roller acesta n'a avut nici el parte de noroc căci săracul avea un băiat care a murit, nu ştiu dacă ştiţi povestea...

A.M.: *...nu...*

L.M.: ...când s-a făcut un bazin... nu ştiu unde, a vrut să plonjeze şi a căzut cu capul unde nu era adâncă apa, şi a murit pe loc... uite, Dumnezeu pedepseşte...

A.M.: *De ce şoferul lui Roller ar fi avut nevoie de graţierea lui Groza?*

L.M.: Probabil o fi făcut ceva contra regulamentului. Nu ştiu... nu cred că omorâse pe cineva dar probabil îi dăduse o amendă... întâmplări..., întâmplări...

https://biblioteca-digitala.ro

Aşa spune povestea. Acum vom da curs actelor. Actul de donaţie a fost încheiat pe 4 iunie 1945 la sugestia apropiaţilor dar şi a doctorului Petru Gorza care, de bună credinţă, l-a avertizat pe proprietar că va urma să-şi piardă locuinţa prin naţionalizare. O donaţie ar putea să fie o salvare de la jaf. Donaţia a fost făcută pentru Academia Română.

Condiţiile cuprinse în actul de donaţie realizat sub presiune politică în iunie 1945 sunt următoarele:

„(...)Casa dăruită este proprietatea mea în baza actului de vînzare cumpărare a terenului – suprafaţă de 825 m.p. – şi autorizaţiei de construcţie a Primăriei Municipiului Bucureşti cu nr. 67 din 2 aprilie 1941 pe o suprafaţă de 255 m.p. construiţi, fiind concepută şi construită de mine donatorul. De asemenea, cînd Academia ar dori să facă o recepţie cu ocazia vizitei unor academicieni, savanţi streini sau să facă vre-o solemnitate, mă oblig a-i pune al dispoziţie încăperile de recepţie care formează muzeul propriu zis.

Prin faptul că această casă posedă obiecte de artă (menţionate în inventar) Academia va putea completa cu obiecte ce posedă în colecţiile ei: tablouri, tapiţerii, cărţi vechi, legături de cărţi etc de preferinţă dintre anii 1400-1800, obiecte care s-ar încadra bine în stilul casei.

Subscrisul donator, îmi rezerv dreptul ca în timpul vieţii mele, să adaug alte obiecte – în afară de cele donate prin prezentul act – şi prevăzute în inventarul anexat, eventual să modific cum voiu crede de cuviinţă, aranjamentul interiorului imobilului şi să exercit custodia şi administraţia imobilului donat în interesul cît mai bunei funcţionări şi prezentări, după cum voi crede de cuviinţă că este mai bine.

Prezenta donaţie o fac cu condiţia expresă şi rezolutorie ca în timpul vieţii să fiu unicul administrator custode al imobilului cu dreptul de folosinţă exlcusiv pe tot timpul vieţii mele în ceiace priveşte încăperile de la etajul I, sufrageria şi dependinţele.

Subscrisul iau asupra mea datoria la Creditul Urban, care grevează imobilul. (*încă băncile nu fuseseră naţionalizate, n.m.*)

De asemenea, după moartea mea, fie soţia mea, fie în caz de refuz al său, sau dacă nu aş mai fi căsătorit în momentul morţii d-na Rozalia Bradler, domiciliată în Bucureşti, str.Brezoianu nr.29, să uzeze de drepturile de folosinţă ce mi le-am rezervat în tot timpul vieţii lor.

Academia Română se obligă ca după moartea mea, sau dacă subscrisul aş renunţa la drepturile ce mi-am rezervat, persoana care va locui în casă conform celor de mai sus – soţia avînd dreptul de prioritate – să fie însărcinată cu custodia şi administrarea muzeului şi întregului imobil. Custodia şi administrarea se va face de aceste persoane aşa cum s-a prevăzut mai sus că se fac şi de subsemnatul.

După moartea uneia din persoanele de mai sus vizate ca avînd dreptul de locuinţă şi calitatea de administrator-custode în urma încetării mele din viaţă, va beneficia de aceste drepturi cealaltă persoană în viaţă. **În urma decesului şi a acestor două persoane Academia Română va dispune cum va crede de cuviinţă de imobilul ce dăruiesc, atît în ceea ce priveşte folosinţa, cît şi fondul. Dorinţa subsemnatului donator este însă ca acest imobil să continue a fi întrebuinţat şi mai departe, în aceleaşi condiţiuni cum se arată mai sus şi anume să servească ca muzeu de artă veche aplicată**, fiind singurul la noi în ţară de acest gen şi care ar putea fi folositor şi instructiv atît pentru persoanele care au interes de artă aplicată, cît şi pentru tineretul care ar studia în general arta. (...) Bucureşti, iunie 1945."

https://biblioteca-digitala.ro

In Memoriam
Ligia Minovici

S-a stins într-o strălucire pe care o vom păstra în suflet. Aşa cum păstrezi tainele copilăriei sub chipul serios al maturităţii. Licenţiată în litere şi drept, doctor în drept începînd cu 1938, Ligia Minovici a fost un fervent apărător al adevărului, cu deosebire în cumplitele timpuri care au distrus într-o clipă, destine şi un mod de viaţă citadin, civilizat: (1945-1965). Alături de soţul său, Dumitru-Furnică Minovici, - inginer în mine şi petrol, cu doctorat în Domeniu, la Toulouse (1919) - a salvat nu de puţine ori existenţa Muzeului de Artă Veche Apuseană. Începînd cu 1982, după decesul soţului său, a păstrat vie amintirea unei lumi distruse cu bună ştiinţă şi a îndeplinit, nu fără efort, obligaţiile pe care le presupune administrarea unui muzeu, în ciuda vîrstei înaintate.

https://biblioteca-digitala.ro